

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
Пъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къыдэкы

№ I77 (22626)

2022-рэ ильес

Гъубдж

ЮНЫГЪОМ и 27-рэ

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэл
къыхэтутыгъэхэр ыкни
нэмьки къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Ижевск тыдэшьыгъо

Тыгъусэ Удмуртскэ
Республикэм икъалэу
Ижевск ия 88-рэ
еджаплэ улэшыгъэу
хульфыгъэ чахьи,
оныр ригъэжъагъ.
Пэшорыгъэшьэу зе-
рагъэунэфыгъэмкэ,
нэбгырэ 15 ыукуыгъ,
21-рэ ыулагъ.

Уклаклом майкэ шуцлэ щы-
гыгъ нацистскэ тамыгъэхэр
тетхэу, ынэгу къэзымыгъэль-
ьощт пало щыльшьогъагъ.

Бзэджашэм ыукуыгъэхэм
ащищэу нэбгырэ 11-р зыныбжь
имыкъутъэх, апэрэ классым
исыгъэхэри ахэтих, ыулагъэхэм
ащищэу 14-р кэлэцыкъух, къы-
тыгъ Следственне комитетым.
Уклаклом ежымы зиукъыжыгъ.

Еджаплэр къадзыхъагъ, щы-
нэгъончъэнимкэ федеральнэ
къулыкъум, Росгвардием ахэт-
хэм, Урыснем и Следственне
комитет исследовательхэм, кри-
миналистхэм ыкни экспертихэм
чыплем юф щашэ, посунгъэр
къэххумэгъэнимкэ Министерствэм
илийкохэри Ижевск
агъэкъуагъэх тхъамыкъагъом
хэфагъэхэм ыпыйэгъу арагъэ-
гъотынэу.

Уголовен юф къызэуахыгъ,
ар зэхэзыфыщтыр Следствен-
нэ комитетым игупчэ аппарат.

Следствием зэригъэунэфы-
гъэмкэ, уклаклом мы еджаплэр
къуухыгъ, 1988-рэ ильесым

Зэхуыгъэ къэбарлыгъэлэс амалхэм къарытхыгъ.

къэххугъ. Іашэ илэу Росгвар-
дием ар щитхыгъэу щытыгъэп,
ау психоневрологическэ дис-
пансерым иучет хэтыгъ.

Удмуртием ипащэ хэкюда-
гъэхэм зыщафэшьыгъоштхэ
мафэхэу юныгъом и 29-м
нэс ыгъэнэфагъ.

Адыгэ Республикаем и Лы-
шхъэу Къумпыл Мурат
Адыгейим щыпсэухэрэм ацэ-
кэхэдагъэхэм ялахыл-

хэм афэтхъаусыхагъ, шьобж
зытещагъэ хуугъэхэр посынкэу
зыпкы иуцожынхэу афельэ-
гъуагъ.

Къэбар нэпцхэм шъямыдэй!

«Частичнэ мобилизацием» епхыгъэу къэбар нэпцхэм зэфэшхъафхэр
къэлхэх хуугъэ.

Гущылэм пae, цыфхэм яунэе
автомобилхэр алахынхэу, зы-
щыпсэухэрэ къалхэм адамы-
гъэкъынхэу, урамхэм ыкни ту-

чанхэм повесткэхэр ашаго-
щыххэу.

Шъузэрыгъозэнэу щытыр
шыпкъэр къэзытырэ канал-

хэр ары. Шъипкъэмрэ пцым-
рэ зэхэшьозыгъэфын зыльэ-
кыщхэм ашыщ телеграм-ка-
налэу «Война с фейками» зы-

фиорэр. Аш зэкэ щызэхэу-
гүфыгъэгъэу ит ыкни шып-
къэр къызыщалорэ «ссылкэ-
хэр» къетых.

Шъузэрыхъан ыкни шыузыкъэ-
тхэн шуульэкъыщтыр: <https://t.me/warfakes> зыфилорэр.

«Частичнэ мобилизацием»
изэхэшэн епхыгъэ упчэу шъу-
зыгъэгумэкъыхэрэ УФ-м зы-
къэххумэжжынхэмкэ и Министерствэ
«илиние плыэр» ителе-

фонэу 122-мкэ зэжкугъэшэнхэ
шуульэкъыщ.

Мобилизацием фэгъэхыгъэ
упчэхэм яджэуапхэр Адыгейим-
кэ зэрижкугъотэшти официаль-
нэ площадкэхэр:

Telegram — https://t.me/mobilizacia_adg

Vkontakte — <https://vk.com/club216164258>

Одноклассники — <https://ok.ru/group/70000000742409>

Іофыгъуабэ къышаїтышт

Адыгейм къералыгъо гъэпсыкэ илэ зыхъугъэм ия 100-рэ ильэс къыдыхэлъыта-
гъэу Іэнэ хурааеу «Бухгалтер учетынрэ къералыгъо мылькум игъэзекон фэ-
гъэхыгъэ отчетынрэ язэхэшэнкэ шыкэ-амалыкэу щылэхэр» зыфилорэр Іоны-
гъом и 26-м къышегъэжъагъэу и 28-м нэс Адыгейм щыклошт.

Урысые Федерацием финанс-
хэмкэ и Министерствэ идепарта-
ментхэм ялашхээр, ахэм ягуадзэхэр
ыки Урысые Федерацием ишьоль-
тыр 25-мэ уялъэкюклю къулы-
кухэм яшхъэтетхэр зэхэсигъом
хэлажъэх.

Зэхэсигъом зышатегушигъэхэрэр
бюджет хэбзэгъэуцугъэм зэхъокы-
ныгъэхэр фэшыгъэнхэр, къералыгъо
финанс уялъэкуным изэхэшэн,
правэм ыльэныкъокэ бюджетым
епхыгъэ амалхэу щылэхэр, джащ

фэдэу финанс уялъэкунымкэ зи-
гъо нэмькэ юфыгъохэр.

Юфтыхъабзэм изэхэцаклохэр
Адыгэ Республикаем къералыгъо
финанс уялъэкунымкэ и Гъэло-
рышлаплэрэ Адыгэ Республикаем
финансхэмкэ и Министерствэрэ.

Зэхэсигъор чылгитумэ ашэжко:
Адыгэ Республикаем и Лъэпкэ му-
зеу И. Шъ. Цэим ыцлэкэ щытым,
ыки Адыгэ Республикаем и Лъэпкэ
музей. Шыгу къэтэгъэжъы: Адыгэ
Республикаем и Лъашхъэу Къумпэл

Муратрэ Адыгейм ыцлэкэ депута-
тэу Урысые Федерацием и Къера-
лыгъо Думэ щылэ Владислав Рез-
никэр ялэпилэту хэлъэу псеолытлоу
зигугу тшыгъэр игъэктотигъэу
Адыгэ Республикаем щызэтирагъэ-
псыхажыгъэх.

Зигъо юфыгъохэм затегушигъэхэр
нэуж Іэнэ хурааем хэлажъэхэр
Адыгейм икултурэ, итарих ыки
ихэвэ-зэхэтигъэхэм защагъэгъозэн,
анах мэхъанэ зэраторэ чылгэхэр
зэрагъэлэгъунхэ альэкъишт.

Адыгэ Республикаем имиинистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2022-рэ ильэсийн мэкуогъум и 24-м
ыштэгъэ унашьоу N 142-р зытетэу «Адыгэ Республикаем щыпсэухэу 2022-рэ ильэсийн
дээ къулыкъум ихынкэ Урысые Федерацием зуухумэжыннымкэ и Министерствэ
зэзэгъынгъэ дээзышыгъэхэр дээ частэу N 13714-м зэхищэгъэ

Мыекъопэ артиллериискэ дивизионэу Хъ. Андырхуае ыцлэ зыхырэм хэтхэу
Донецкэ Народнэ Республикаем, Луганскэ Народнэ Республикаем ыки Украина
хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу ашыккорэм хэлэжъэштхэм зэтигъо ахъщэ
аэлкэгъэхъэгъэнэм ехыллагъ» зыфилорэм зэхъокынгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

1999-рэ ильэсийн чьэпьюогъум и 6-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 184-р зытетэу «Урысые Федерацием ишьольтырхэм якъералыгъо хабзэ изаконодательнэ (ипыкло) ыки игъэцэкэклю къулыкъухэр зэрэзэхашхээрэм ехыллагъ» зыфилорэм ия 26.3-1-рэ
статья диштэу Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я
Кабинет **унашъу ышыгъ:**

1. Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинет 2022-рэ ильэсийн мэкуогъум и 24-м ыштэгъэ унашьоу N 142-р зытетэу «Адыгэ Республикаем щыпсэухэу 2022-рэ ильэсийн дээ
ильэсийн дээ къулыкъум ихынкэ Урысые Федерацием зуухумэжыннымкэ и Министерствэ зэзэгъынгъэ дээзышыгъэхэр дээ частэу N 13714-м зэхищэгъэ Мыекъопэ артиллериискэ дивизионэу Хъ. Андырхуае ыцлэ зыхырэм хэтхэу Донецкэ Народнэ Республикаем, Луганскэ Народнэ Республикаем ыки Украина хэушхъафыкыгъэ дээ
операциеу ашыккорэм хэлэжъэштхэм зэтигъо ахъщэ аэлкэгъэхъэгъэнэм ехыллагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикаем ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуягъягъэр, 2022, N 6) мыш фэдэ зэхъокынгъэхэр фэшыгъэнхэу:

1) ышхъэ мыш тетэу къэтигъэнэу:

«Адыгэ Республикаем щыпсэурэ цыиф куп заулэмэ 2022-рэ ильэсийн зэтигъо ахъщэ зэрэлэгъэхъя-
щтэм ехыллагъ»;

2) а 1-рэ пункттар мыш тетэу къэтигъэнэу:
«1. Адыгэ Республикаем щыпсэурэ мыш фэдэ цыиф куп заулэмэ зэтигъоу сомэ 100000 2022-рэ ильэсийн аэлкэгъэхъэгъэнэу гъэнэфэгъэнэу:

1. Адыгэ Республикаем щыпсэухэу дээ къулыкъум ихынкэ Урысые Федерацием зуухумэжыннымкэ и Министерствэ зэзэгъынгъэ дээзышыгъэхэр дээ частэу N 13714-м зэхищэгъэ Мыекъопэ артиллериискэ дивизионэу Хъ. Андырхуае ыцлэ зыхырэм хэтхэу Донецкэ Народнэ Республикаем, Луганскэ Народнэ Республикаем ыки Украина хэушхъафыкыгъэ дээ
операциеу ашыккорэм хэлэжъэштхэм;

2) Адыгэ Республикаем щыпсэухэу Урысые Федерации и Уэшыгъэ Kluachэ къулыкъу щызыхынэу клохэрэм.»;

3) я 2-рэ пунктым ия 2-рэ подпункт мыш тетэу къэтигъэнэу:

«2) Адыгэ Республикаем юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклю и Министерствэ (ылжкэ министерствэ тээзэгъэхъягъэрэхээр) мыхэр иэбуягъэхэу зэтигъо ахъщэр зэрэтиштхэр егъянафэх ыки аэлкэгъахъэ:

а) зэтигъо ахъщэ лэпилэгъу зэрэтиштхэм яспискэу дээ частэу N 13714-м икомандир зэхигъяуци аухэ-
сигъэр, — мы унашьом ия 1-рэ пункт ия 2-рэ подпункт зигугу къышыхэрэм зэтигъо ахъщэр араты зыхыкэу;

б) зэтигъо ахъщэ лэпилэгъу зэрэтиштхэм яспискэу дээ частэу N 13714-м икомандир зэхигъяуци аухэ-
сигъэр, — мы унашьом ия 1-рэ пункт ия 2-рэ подпункт зигугу къышыхэрэм зэтигъо ахъщэр араты зыхыкэу;

2. Официалнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэхъя-
гъэу мы унашьом kluachэ илэ мэхъу, правэм ыльэн-
ыкъокэ зэфыщытыгъэхэу 2022-рэ ильэсийн Іоны-
гъом и 21-м къышегъэжъягъэу азыфагу илэ хууѓэ-
хэм алъээс.

ЛЫПУПЭ Аслын Хамзэт ыкъор

Мы мафэхэм къэбар гүхэк къытлыгъэсигъ.
Кошхъблэ район гъэзетэу «Кошхъблэ вести»
зыфилорэм иредактор шхъаэу Лыпупэ Аслын
Хамзэт ыкъом идуний ыхъожьыгъ.

2012-рэ ильэсийн къытыбулагъэу Лыпупэ Аслын гъэзетым ипэшагъ, зиооф хэшыкышо фызи-
зиеу, пшъэрэльэу ыгъэуцухэрэм афаклоу, иоф-
шэгъухэр ицыхъешлэгъухэр, лытэнгъэшо къы-
фашиш щытыгъ.

Районым щызшыуахырэм лъэныкъо постумки
икытотыкын, ицыиф шагъохэм якъэгэлэгъон
иофшэгъухэр игъусэхэу фэлэжъагъ, шульэгъу-
нагъэу ичыгу гүпсэ, икъуаджэ афырилагъэр зэ-
рэгүнэнчьягъэр районым ипачи исоциальне
нэкубгъохэм къащитыгъ.

Адыгэ Республикаем лъэпкэ юфхэмкэ, лэкыб
къералхэм ашылсэурэ тильпкэгъухэм адиряэ
зэпхыныгъэхэмкэ ыки къэбар жууѓэм иамал-
хэмкэ и Комитет, «Адыгэ макъэм» иофшэгъэр,
журналист зэхэт купхэу республикаем щылажъэх-
эрэм агу къео тиофшэгъу къызэрэтхэмтэйжыр
ыки Лыпупэ Аслын иахыл-благъэхэм таф-
тхъаусихэ чэнагъэу ашыгъэмкэ. Тхъэм джэнэт
льялэр къирет.

б) зэтигъо ахъщэ лэпилэгъу зэрэтиштхэм яспискэу
Адыгэ Республикаем идээ комиссар зэхигъяуци аухэ-
сигъэр, — мы унашьом ия 1-рэ пункт ия 2-рэ под-
пункт зигугу къышыхэрэм зэтигъо ахъщэр араты
зыхыкэу.»;

4) я 3-рэ пунктым хэт гүшгэхэу «дээ частэу
N 13714-м» зыфилорэм ауж гүшгэхэу «Адыгэ Респу-
бликаем идээ комиссариат» зыфилорэм хэгъэхъ-
тэйхэу.

2. Официалнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэхъя-
гъэу мы унашьом kluachэ илэ мэхъу, правэм ыльэн-
ыкъокэ зэфыщытыгъэхэу 2022-рэ ильэсийн Іоны-
гъом и 21-м къышегъэжъягъэу азыфагу илэ хууѓэ-
хэм алъээс.

**Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ
ипшъэрэльхэр зыгъэцэкээрэ
КІЭРЭШЭ Аңзаур**
къ. Мыекъуапэ,
Іоныгъом и 23-рэ, 2022-рэ ильэс
N 234

Парашиоткэ къепкэхынхэм фагъасэх

**Мыекъопэ авиационнэ клу-
бр социальнэ мэхъянэ зиэ
проектэу «Адыгейм парашют
къепкэхынхэм иныбжы-
кэ гупчэ — щынагъэгъэм ави-
ациер къышыхэхыгъэнхэмкэ
ныбжыкэхэм адэлэгдэлэ-
амал» зыфилорэм ипхыры-
шынкэ Президентын ирган-
тэу къыфагъэшьошагъэм
ишыагъэкэ юфшэн зэфэш-
хыафхэр ыгъэцэлгээх. Джы
грантын игъэфедэн епхыгъэ
юфшэнэр ыкъем фэкло.**

Адыгейм иныбжыкэхэм
ошьогум ибыбэнхэмкэ яхъопса-
пэхэр къадэзигъэхъухэрэр,

летнэ, авиационнэ училишхэм
ачлэхъанхэмкэ зыгъасэхэрэр
Мыекъопэ аэроклуб закъор ары.
Аш ишацэ Евгений Антошкин
мыкъызэриуагъэмкэ, проек-
тным ипшъэрэльэу агъэнэфагъэр
зэкэ эзшуахыгъ. Ахэр анахъэу
ильэс 14 — 18 зыныжь кэлэ-
еджаклохэм ыки студентхэм
гъэсэнгъээ тедээ аэроклубын
щарагъэгъотын, парашют
къепкэхынхэм тегъэпсэхъэгъэ
егъэджэнхэр зэхашэнхэр.

Мыекъуапэ иныбжыкэхэм
парашютыр гъэфедэгъэнхэмкэ
программэм тетэу шэнгэгъэхэр
зэрагъэгъотын амал ялагъ. Аш
фэгъэхыгъэ юфхъабзэхэр мы

ильэсийн игъэтхапэ къышегъэ-
жъягъэу Іоныгъом нэс къялгъэх.
Классхэм егъэджэн съхатхэр
зэрэцшырэгъягъэр имызакъоу,
Ессентуки иаэроклуб ашгъя-
гъэр. Аш юниорхэм яхшып-
кыгъээ командахэм язъхъазы-
рын клохэрэм ахэлэжъягъэх.

Парашют спортыр республикаем
щызэлъарагъэшэнхэм епхыгъэ юфхъабзэхэм якъеухы-
гъэр аэроклубын иофшэгъэр
Мыекъуапэ и Мафэ ихэгъеунэ-
фыкын зэрэхэлжъягъэхэр ары.
Парашют къепкэхынхэм зыз-
щыфагъэсэн альэкъыштэм, аш
епхыгъэ къэбархэр мыш къы-
щацтагъэх.

Адыгэим къэралыгъо гъэпсыкІэ зиІэр ильэси 100 хъугъэ

Чыгулэжым цІэ лъапІэр ифэшъуш

Советскэ лъэхъаныр етыфэ мэкумэц хъызметшапІэм совхоз щизэхэгъагъэр, аш Сергей иныбжыкІэгум къыщублагъэу юф щишлагъ, ООО-р зыщизэхашэм иофшэн щипидэжжыгъ.

Ар «иофшэнным къифэхъугъэ цыф» зыфалорэм фэд. Исенэхъаткэ (механизатор широкого профиля) я 3-рэ класс иI, тракторнэ бригадэм щэлажъэ.

«Заряр» дэгъукІэ зигугуу ашыре хъызметшапІэхэм ахалтытээ къирэкІо. Я 70-рэ ильсхэм къащегъэжъагъеу мыш пэцшэнгъэ дызезыхъагъэхэй Бэгъэдэр Рэмэзанэ, Шэуджэн Борис, Хаджэмэйко Руслан районным имызакью, Адыгэимки лэжыгъеу къахыжырэмкэ пэрьтнгъэр алыгъеу къырыклиагъех. Мы лъэхъаным цыфхэр зэхэзыщэхэрэр ыкИ зыгъэлажъэхэрэр Къэгъээжъ Мурат. Лэжыгъэм икъэхъыжынкэ республикэм щизэхашэрэ зэнэхъокъухэм теклонгъэр бэрэ къащыдахы.

Иофшэнным къифэхъугъ

Сергей Панкрушиныр тракторист династиеу обществэм щилажъэхэрэм ашыц. Техникэм хэшыкІ ин фыри, юфышэ пэрьт. Зыхэт механизаторхэри ежым фэдэх, зэгүрэлох, зэдэлажъех, ягубгъохэм лэжыгъэр ашагъэбагъо.

Джэдже районным уикІеу Шэуджэн районным узихъекІе, аш щиплэгъухэрэр ООО-у «Заряр» ишьоффхэр ары. Ахэр сыдигъуи къахэшых. Уахтэм ельтыгъеу зэм шуцабзэу жъуагъех, етланз бжыхасэхэр къыхэкІыгъэхэу ольгъуух, бжыхъэм комбайнэхэм лэжыгъэр щытуахыжы...

Чыгур къятэжъы

Юфшэнхэм зэкэм Сергей Панкрушиныр игуапэу ахэлажъэ. Ильэс 30-у ар губъом зитым хэт фэдэуи къигурыуаг лэжыгъэм игъэбэгъон техникэ закъом зэрэмыгъэв. Чыгур цыфым къызетжъырэр ишыкІэгъэ пстэури игъом зыригъэбъоткэ ары. Ильэс къэс ар жъохэрэм, пхъэхэрэм, чыгъэшшур чыгум эзигъуухэрэм ахэт.

ООО-у «Заряр» чыгур гектар миним хэху егъэлажъэ. Аужыре ильсхэм уахтэм диштерэ технике зэтегъэпсихъагъе зэрагъэбъоты, ахэр агъэфедэхээз губъом къыщагъэкІыре культурэхэм ахагъахъо.

Сергей хъызметшапІэм ичыгүхэм азыныкъо изакью ылэжъэу хъугъэ. 2018-рэ ильэсэм обществэм технологиякІэхэр агъэфедээ, гектар пэпчь коцэу центнер 50,5-рэ, хъэу — 45,6-рэ, натрыфэу — 26,3-рэ, тыгъэгъазэу центнер 27,5-рэ къырахъжыгъагъ. КъыкІэлтыкІорэ ильэсэм пчагъэхэм ахагъэхуагъ. Лэжыгъэхэр зыгъэбъуагъэхэм механизаторэу ыкИ водителэу Сергей Панкрушиныр ахэтигъ, аш итгэг пломи ухэу-къоштэп.

2020-рэ ильэсэм ар комбайнэу «Джон-Дир» зыфалорэм тесэу бжыхъасэу ыкИ тыгъэгъазэу лэжыгъэ тонн 3750-рэ юложыгъ.

Игъэхъагъэхэм къакІэкІуагъ

Сергей иофшакІе осэшүү сидигъуи фашыгъ, щытхъу тхылхэр бэу къыратыгъэх.

ЛэжъэкІо пэрьтэу, механизатор чанэу, водитель Іэнэласэу Сергей Панкрушиним ильэсэбэ хъугъэу гъэхъэгъэшүхэр ышыхээ зэрэлажъэхэм паэ цІэ лъапІзу «Урысые Федерации мэкумэц хъызметымкІэ изаслужени юфыш» зыфилорэр къифагъэшшошагъ.

«Адыгэ Республика мэкумэц хъызметымкІэ иофышэ гъэшшошагъ» зыфилорэ цІэ лъапІэр къифагъэшшошагъ.

Ильэс 30 хъугъэ аш юфшилжъэрэр. Зыдэлажъэхэрэм ООО-м испециалистхэм шхъэклэфэнэгъы кыфашы. Ишьэрыльхэр щытхуу хэльэу егъэцаклэх. Лэжъэклохуу, цыфыши.

Техникэм изытэт зэрэлтылээрэм, къутагъеу зэрэцими-гъэтээрэм, ылэ зэрэхэл зэптийм яхьатиркэ лэжыгъэ бэгъуагъе хъызметшапІэм ильэс къэс къызэрихыжырэм илахь хэль.

«Лажъэрэм лыжь ешхы», — аш цыфхэм. ООО-м фэдэу къыхырэр зэпхыгъэр илэжъаклохэм яофшакІ. «Заряр» амал илэ хъугъэ ящыкІэгъэ автомобильхэр, комбайнэу «Джон-Дир» зыфалорэм фэдэхэр, нэмийкІэу ящыкІагъэхэр къашэфынхэу. Хамэр дэгъоу зэтэргъэпсихъагъ, лэжыгъэ лъэпкыкІэхэм ячылапхъэхэр агъэфедэх, альякъо пытэу тэуциагъэх.

ЛэжъэкІо пэрьтэу, механизатор чанэу, водитель Іэнэласэу Сергей Панкрушиним ильэсэбэ хъугъэу гъэхъэгъэшүхэр ышыхээ зэрэлажъэхэм паэ цІэ лъапІзу «Урысые Федерации мэкумэц хъызметымкІэ изаслужени юфыш» зыфилорэр къифагъэшшошагъ.

ШЬАУКЬО Аслынгуаш.

Кілэеңъаджэм и Мафэ ипэгъокІэу

ЕгъашІэм тыгу ильшт

Гурит еджапІэр кызысыухыгъэр ильэс 30-м ехъугь. СызщычІехъегъагъэм ыуж тешІагъэр аш зэрэнахыбэжыр тъенэфагъэ. Ау сиапэрэ кілэеңъаджагъэм ымакъэ джы кызнэсыгъэм стхакIумэ ит, урокым тычІэсэу, ежь ташхъагь итэу бэрэ синэгу кыкIеуцожы, кытилоштыгъэхэр сцыгъупшэхэрэп. Джары «шукIэ гум кынэжыгъ» зыфалорэр.

Хъашхуанэкъо Фатимэт сиапэрэ кілэеңъаджагъэр. Бзыльфыгъэ лъэпэлтэгэ дахэу, нэбгыре токIеу пеублэ классым чіхъагъэр зэкэ ежь ильфыгъехэм фэдэхэу кытщыгушукIеу Іоныгъом и 1-м утренникым кызэрэтхэтыгъэр синэгу кіт.

Зэхъокыныгъэшкоу тищыенгъэ кыхъашхъагъэм хэлтээр кыдгурмыуапэу нахыбэм түнэмиз-умызыгь. Сигъашэм сцыгъупшэжыщтэп сашхъагъ кыихъи, сильхашо ю кышиффээ, гүшүэ дахэхэр кызысылохэм сыгу кызэрхийхъагъагь. Сэ сизэкъуагъэп, зэкэмми ауштэу якIопIепагь.

Нэүжими аш тетэу тызэришагь. Фатимэт Индрисовна тызэреджэштэгъэр. Пенсием клонышь, еджапІэм иукыжынным ыпекэ тэры аужырэу аш ригъеджагъэр. Ятонэрэ классым тихъагъэу, мэфэ заулэ нахы темышлаягъэу, пчэдэжжэ горэм пчээм түнэу фэгъэзагъэу түзэжэрэ тикIелэеңъаджэ гупса кычIехъагъэп. Хүрэр кыдгурлыоным джыри түпчэйхъагь, ау аш нахыбэрэ тызэримыгъеджэжыщтэп сильхат зыту тешІагъэу кыдгурагъэлгъагь.

ЕджапIэри къесуухыгъэу, ильэс пчъагьни тешІажыгъэу ыдэжь сыйкIогъагь. Джащыгъум шъэфэу зэрэтхэкIыжыгъагьэр емыкъу зыфильгъэхъагь, ушхъагьоу фэхъугъагь кыкIогъагь.

— СыкычIахъэу аш нахыбэрэ ильзэрэсмыгъеджэжыщтэп

Сыгу зэхэмыхъэу кыысфэIоштгъагъэп. Сыфэагъэп итъугу мэхэ цыкIухэр зэхэзгъэхъанхэу. Ау ильэс пчъагъэм сильхъэ емыкъу фэслэгъэхъэу ар сыгу илъыгъ. Джыс кызыюсIом сакIыб мыжъошко изыжыгъ, — ыПогъагь аш.

Фатимэт Джэджехъэблэ Лъашкэхъэм яхъугь, Хъашхуанэкъо Хъамиде ягошагь. Ишхъэгъусэ Хэгъэгу зэошком иветераныгь, ильсэсбэрэ аши еджапІэм иоф щишлагь, хисапылмкэ ригъаджэштэгъэх, завучыгь.

Тичылэ гурит еджапІэ кызыщызэуахым агуу иофшлэнэр щезигъэхъагъэхэм ашыщыгь Фатимэт, ильэс щэклим өхүу а иофшлэнэн ритыгь. Сынхажж хэклиуат, ильсэсбэрэ зы сэнххат сызырылэхъагъэм ыуж таубытагъэ хэлзэу къесон сльэкIыщт: «Кілэеңъаджэ сэнххатыр кыдэхъуу» зыфалорэр джащ фэдэхэр ары. Уисэнхэхат шу дэдэ умыльзээуу, плсэ хэмитлагъэу Фатимэт иофшлэн зеригъэцакIеңтэгъэм фэдэу пфэгъэцкIеңтэп сильхат.

Ары Фатимэт икIелэгъум кілэеңъаджэ сэнххатыр фэмиягъэу, медицинэм ишкIэнэгъэ ригхынным кіхъопсыштыгъэу зөлөм зыкIэзгъэштэгъогъагьэр. Гурит еджапIэр кызызеухым заор клоштыгъэ. Медицинэм өхүгъэ сэнххатыр фэдэж-мэ заом ашэнкIе янэрэ янэжьре щынэ-

хи, кыфадэгъагьэп. Ару щитми, еджэныр лъигъэклутэ лъэшэу шлонгьоти, кілэеңъаджэ училищым агъаклонеу лъэлэрэ нэпсырэлкэ кыдихыгъагь. Классым дисыгъэ пшъэшьэжье итгусэу еджакIо зэрэклюштхэмкэ тхыль кылахынэу къоджэ Советым зекуплэхэм, «шъяунэ имамрыс шукIэлтэрыкыныш къалам шудэсшынуна шью» тхаматэм къарилогъагь. Ар Фатимэт шхъакIо щыхууэу, ныжьи кыимыгъэзэнэу ыгурибытэгъагь ыкIи ыгъэцкIагь.

— Уигухэлхэр ихъиринхэм пае таубытагъэу кызыхэбгъэфэштэп мэхъянэ иI, — ыПогъагь ар кыысфиIуатээ.

Медицинэм фэягъэми, фэмыхъоу къыхихыгъэ сэнххатыр Фатимэт шу ыльзэгъушуу. Шылыкъэ дэдэу, ар ыль хэлзэу къехъууэн фае.

— СыкIэгъомсыгъэп зы тааки-кыи, ильэсхэм кыагъэзжыгъэми, а сэнххатыр кыххэсхыжыштгъагь, — кысиIогъагь янэрэ янэжьре зэрядэIугъагъэм кіэгъожыгъэмэ сызеупчIын.

КілэцкIыкIо еджапІэм чіхъагъэм иапэрэ кілэеңъаджэ лъапсэу ригъашырэр ары лъызыгъэклютштыр. Лъапсэр махэ зыхукIе, пкыр пытштэп. Классым исыгъэ нэбгыре 20-м ызыныкъом оценке дэгъухэмкэ еджапIэр кызэрхууыгъэм Фатимэт шенэгъэу кытитыгъэр лъэпсе пытэ зэрэхъугъэр къеушвхьаты.

Пэублэ классыр къетуухи апэрэм тизэхъэм, ауштэу зыкIашыгъагьэр къэшшэжырэп, ау тапэ ит ятонэрэ классымрэ тэрыре тизэхагъэтIысхажы, түми Фатимэт джа ильэсым тыригъэдэгъагь. Программэ зэфэшхъафкIе еджэхэрэм ахэм къадэлтыгъэр зы уроккIе алъыгъэлэсныр, шенэгъэ зэрятгырэм имызакью, япуныгы ыуж уитныр зэрэмыроф псынкIэр нафэ. Фатимэт ар кыдэхъууцхыгъагь, нэбгыре пэпчэй иоф дишэнэу итго ифэштыгъ, зишэ шэгъуацхэр ішпэдэлэл ымышхкIеу, куачIеу ялэр зэкэ аригъэгъефедээ урокыр агуригъеон ыльэкIыщтыгъ.

Шэнэгъэ зэрэтигъэгъотырэм имызакью, типуныгын лъашэу зэрэпилыгъэр джы кызгурэлжы. Шу тызэрэлтэгъунэу, тызэрэлтэжынэу, тызэрэмыубыжынэу өмьзэштэу кытилоштыгъ. Ари кызэрэлхильхъагъэр уахтэм кыгъэлгээгъуагь.

Фатимэт ымакъэ кыиётгыгъэу, губжыгъэу, ынагу зэхэгъэхъагъэу къэшшэжырэп, ренэу нэхх-гүшүштэгъигь, дахэу къиддэгүштэгъигь. Шээжкыиэхэм бэдэжнэр кызатеклохэрэр къахэкIыщтыгъэх, ау ахэм зыпарэки яхъэшэкIеу хуугъэп. Тыщынэштэгъигь, ау кыыуагъэм блэкин кытхэтэгъигь.

— Жабээ кызыдэмьгъотын кілэцкIыкIу ѢыIэп. ОгъэцынкIэзынари хэхъацтэп, зыкызиIэтикIэ ар Ѣыгъуупшэжыщтыгъ. БгъэукIытэшьумэ ары кынэжыщтыр, — ыПогъагь аш.

Кымафэм ос кызыссыкIе, переменхэм ауж тъякохэр уцнынгъэхэм ыуплэкIуцхыгъигь. Ауштэу мафэ горэм, осышко тельгыгь, тикласс ис шъэожыгынтуу зыкАацхъажыгъыгъэх. ТикIелэеңъаджэ ар зельгъум, мысымэджэнхэм фэш ядэж ыгъэжкожыгъэх. Ар алкIуулашыгъэу, кыкIэлтэйхэрэ мэфитлими загъэшшүжыгъигь. Ящэнэрэ мафэм Фатимэт шъэожыкын яцоккэ-льэпэдхэмрэ гъончедж цынхэмэрэ зыщаригъэххи, классыр кызыгъэфэбэрэ батареяхэм атырилхъагъэх, ахэр мыгъушыжхыу кыгъэтэджыгъэх. Аш ыуж аш фэдэ шъэожыгыхэм къахэфэжыгъигь.

Пчэдыхыгъэр, урокхэр етымыгъажээ, түккэшхагъэмэ, дэгьоу тычыягъэмэ, пкыххэ тльэгъууцхымэ кытэупчIыщтыгъигь. Аш зэрэмьзэштэгъигь згъэшшагъоу берэ сегушишсэжы.

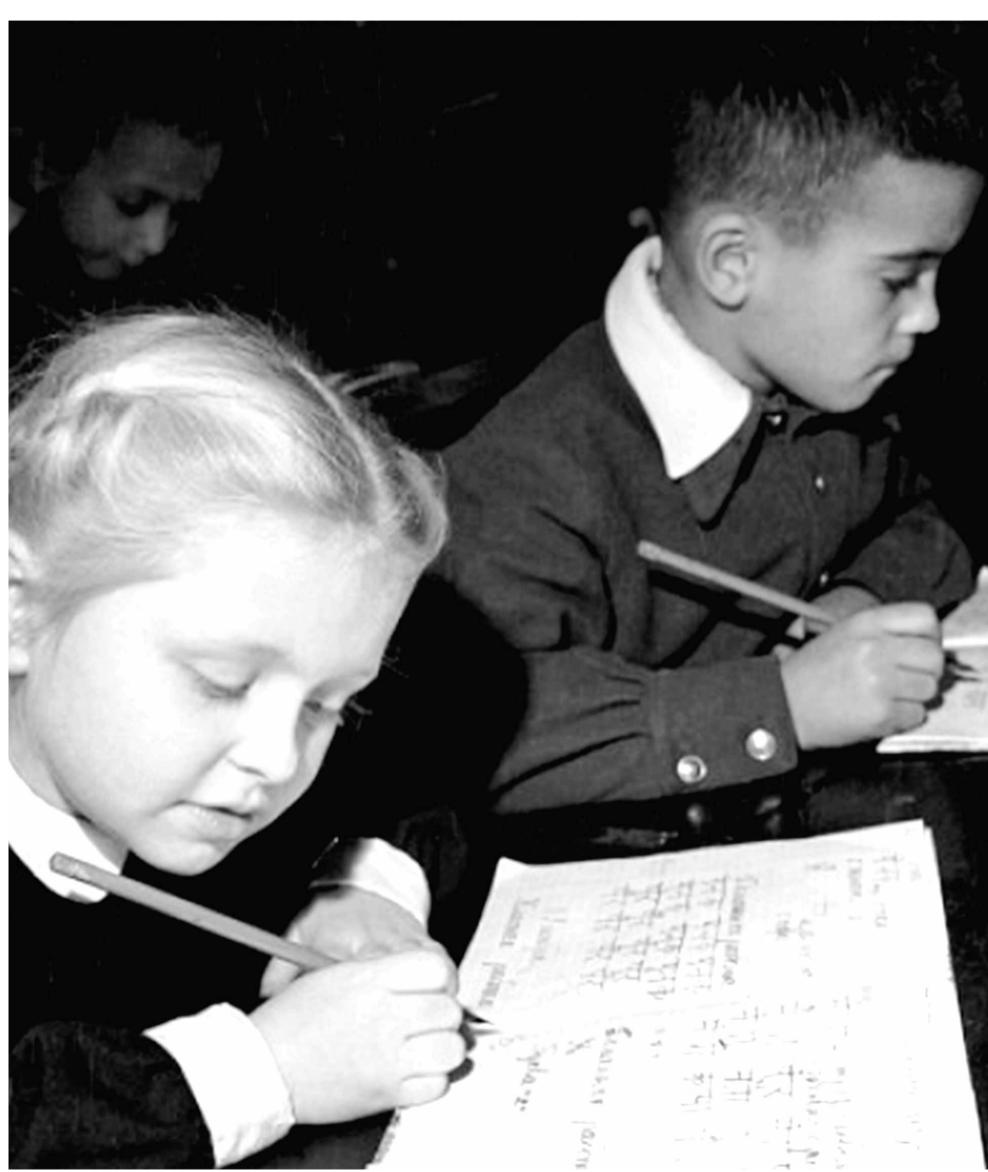
Сэ зыр аргэ Хъашхуанэкъо Фатимэт ригъеджагъэу шукIе зыгу къэккыжырэр. Ар псаоу ѢэлэфэкIе зиапэрэ кілэеңъаджагъэхэм ашыцьыбэ мэфэкI мафэхэм, ильсэкIе еджэгъум иапэрэ мафэ, аужыре одыджынрэ кызашытеорэ мафэм ыдэж клоштыгъэх, фэгушоштыгъэх. Кыхагъэштэгъигь.

Адыгейим ыкIи нэмымкI чыпладбэмэ ашызэлъашэрэ композиторэу Нэхзэе Аслын зы мэфэкI зэрэблимыгъэкIырэр, зипшээ орэдьи-къэшьокло ансамблэу «Испльамыем» иконцертхэм зэраригъеблагъэрэ ежь кысыфиIотэгъагь.

Үдэжжэ кыкIуагъэу ригъеджагъэхэм яггуу къышызэ, ахэм ясурэтхэр кыштэгъагь Фатимэт. Ахэр зитупчIыгъэхэм ыуж ильсэсбэрэ тешІагъ нахь мышыэми, шэнэу ахэлтэгъагь, еджэним фэшэгъагьэри, бзэджэним нахь дихыхыштэгъагьэри кышшэжыщтыгъ. Сурэтхэм ю ашиги, ыгүү зэхэхъэгъагь. А ильсэу исэнхэхат ритыгъэхэм гухахьоу ахигъотагъэх джыри зэ кыфигъэзжынным «хъя» зэрэфиримырэ ынэгу кыкIэштэгъагь.

2004-рэ ильсэим кыщегъэжыагъэу тикIелэеңъаджэ гупса кытхэтэгъэх. Классым исыгъэхэмкэ тизызэлукIе Фатимэт Индрисовнэм игуу тымышшэу хуурэп. Аш гүшүэ дэхабэу кытиуагъагь, тшъхашо ю кызэрэшифэштыгъэх, игэсэпэхтидхээр ныжьи тшыгъупшэштэгъ.

ХҮҮТ Нэфсээ.

Гъэсэнүгъ Программэм иIoфшIэн ригъэжьагъ

Къэкыыхэрэм ягенетикэ ыкы агробиотехнологилем афытегъэпсыхъэгъэ аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ программакэм иIoфшIэн Адыгэ къэралыгъ университетым щыригъэжьагъ.

Ioфхъабзэм кIещакло фэхьугъ къэкыыхэрэм ягенетикэ фэгъэзэгъэ Урысые институтуэ Н. И. Вавиловын ыцэ зыхырэр. Программэм инаучнэ пащэр профессорэу Елена Хлесткинар ары.

— Адыгэ къэралыгъо университетымэ къэкыыхэрэм ягенетикэ фэгъэзэгъэ Урысые институтуимэ зэпхыныгъэу яэр гъэптигъэнимкIэ, ыпэкIэ лъыкIотэгъэнимкIэ мы программэм ишIогъэшхо къызэрэкIощтым щеч хэлъеп. Аш къыдыхэлъытагъэу къэкыыхэрэм ягенетикэ наху куоу зэгъэшIэгъэным фытегъэпсыхъэгъэ лъэныкууакIэ тиапшъэрэ еджапIэ къышызIутхыгъ. Ар бакалавриатым ыкIи магистратурэм ягъэснагъэ программэмхэм ахтышт. Джаш фэдэу къэкыыхэрэм яфеномикэкIэ апэрэ студенческэ еджапIэ АКУ-м щызэхэтшагъ. Биологическэ кластерым хэхъоныгъэ ышIынным къыдыхэлъытагъэ стратегически проектэу «Биоющынэгъончъэнэр ыкIи биомоделированиер» зыфиорэм ныбжыкIэхэм яшIэнагъэхэм ахагъэхъонимкIэ, уштынхэр рагъекIокIынхэмкIэ мэхъанэшхо иI, — къыхигъэшыгъ Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Мамый Даутэ.

Программэм пшъэрьль шхъяаэу иэр къэкыыхэрэм ягенетикэ ыкы непэрэ шапхъэхэм адиштэрэ агробиологическэ технологиехэм альзынкьюокIэ IoфшIэн зылъяшт специалист дэгүхэр гъэхъазырыгъэнхэр ары.

РЕКОМЕНДУЕМ ОПЛАЧИВАТЬ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИЮ ВОВРЕМЯ

ШъунаIэ тешъудз Игъом шъутымэ нахышIу

Компаниеу «ТНС энерго Кубань» къызэритырэмкIэ, цыфхэм агъэфедэгъэ электричествэм ыуасэ ипъом къатызэ ашымэ нахышIу.

Мы пшъэрьльыр зымыгъэцакIэхэрэм электроэнергии афапаупкын альэкышт, нэужым ар пашлэжынным пае чыфэу ательгээр зэрэлжиництим даклоу, ахьшэ тедзэ атын фаеу хуушт.

Электричествэм итынкIэ чыфэ зэрэшүүтэльым къыкIэлъыкIон ылъэкыштэй:

- квитаницием итыр цыфым зимицыгъэм ыуж мэфэ 31-рэ зытешIэкIэ пеня техъошт;
- чыфэ зытельлыр кредит фаеу банкым зыкIэкIэ ар къырамытын альэкIышт;
- имылъку арест тыралхъан, нэужым ашэншиш, чыфэу тельым пэIуагъэхъан альэкIышт;
- хыкуумым унашьоу ышIыгъэм диштэу цыфым ибанк счет иль ахьшэр раҳынышь, чыфэм ипшыныжын пэIуагъэхъашт;
- нэмыкI къэралыгъо, чыпIэ кIон фитиштэп;
- фэгъэкIотэныгъэу ыкIи субсидиеу иIэхэр щагъэзыенхэ альэкIышт.

Мазэу къыхагъэм ия 10-рэ мафэ нэс электричествэм ыуасэ къэштуынэу «ТНС энерго Кубань» зыкышьуфегъазэ. Джашыгъум бирсыр шүхэфэштэп.

ХэбзэухъумакIохэм къаты Наркотик килограмм 27-рэ фэдиз къыпкъы- рахыгъ

Адыгейим ихэбзэухъумакло къулыкъухэм зэхашэгъэ оперативнэ Ioфхъабзэхэм яшIуагъэкIэ наркотик килограмм 27-рэ фэдиз бзэджашэм къыпкъырахыгъ.

— АР-м хэгъэгу кIоцI IoфхэмкIэ и Министерствэ иотделэу Тэхъутэмькье райномы шыIэмрэ Краснодар краим ихэбзэухъумакIохэмрэ зэгъусэху мы IoфхъабзэррагъэкIыгъ. Къутырэу «Хомуты» зыфиорэм дэжь украинскэ номерхэр зыпиль автомобилыр къышагъэуцугъ. Ар зезифэштыгъэр Мурманскэ хэкум щыш хульфыгъ. Автотранспортыр къызальхум, зэкIоцIыщыхъэгъэ пкыгъуи 10 къырахыгъ, ушэтынхэм къызэрэгъэлъэгъуагъэмкIэ, ахэр наркотикхэмкIэ ушъэгъагъэх, зэкIэмкIи килограмм 27-рэ фэдиз хууштыгъ. Адыгэ Республиком хэгъэгу

кIоцI IoфхэмкIэ и Министерствэ исследствениэ ГъэорышIапIэ икъулыкъушIэ уголовнэ Ioф къызэIуихыгъ, зэхэфынхэр макIох, — къыхигъэшыгъ УФ-м и МВД иофициальнэ лыкIоу Ирина Волк.

ШIэжьыр Мэхъанэшхо зиIэ Ioфхъабз

ШIэжьым ивахтэу «Новороссийск-2022-рэ» зыцээр Іоныгъом и 5-м щегъэжьагъэу и 17-м нэс къушхъэхэу «Колдун» ыкIи «Сахарная Голова» зыфиохэрэм ашыкIуагъ. Хэгъэгу зэошхом ильэхъан мы чыпIэхэм цыфыбэ ашыфэхыгъ, ахэм лыхъужынгъэу зэрахьагъэр непи тщиgуupшэрэп.

Мыщ къыдыхэлъытагъэу зэхашэгъэ лыхъон Ioфхъабзэм Урысые ишъольыр 41-мэ къарыкIыгъэ хыкуум пристав 200 хэлэжьагъ. Ахэм ашыцыгъ хыкуум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ РеспубликомкIэ и ГъэорышIапIэ иофишIэу Владислав Павловыр.

ШIэжь Ioфхъабзэр окIофе советскэ дзэкIол 35-мэ яхъэдэ куупшхъэхэр къагъотыжыгъэх, Іоныгъом и 17-м ахэр зэрифэшьуашэм тетэу икIерыкIэу агъэтийлжыгъэх.

Хэгъэгу зэошхом тарихь шыгкъеу пылтыр къыткIэхъухъэрэ лIэхжэм ашIэнимкIэ, якъэралыгъо шу альэгъюу къэтэджынхэмкIэ мыш фэдэ Ioфхъабзэхэм язэхэшэн мэхъанэшхо зэриэм щеч хэлъеп. Зэхэшаклохэм зэрагъянэфагъэмкIэ, шIэжьым ивахтэ талэки лягъэкIогъэшт.

НэкIубгъор зыгъэхъазырьгъэр
ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Іоныгъом и 27-р — кІэлэпIухэм я Маф

ГукІэгъуныгъэрэ гуфэбэнүгъэрэ ахельхъэ

КІэлэцыкlu Іыгыплэм юф щизышаэрэ кІэлэпIум мэхъанэшхо ил. Плуныгъэм фэгъэзэгъэ юфшэнышхо аш зэшүеҳы, кІэлэцыкluхэм апэрэ шэнэгъеу алэклагъяштым лъешеу ынааे тыргъеты.

КІэлэпIухэр сабыим зэрэллын пльэхэрэм имызакью, гъэспэтихдэу арапорэри бэ. Шэн-зекlyak'eu ахельхын фаехэр арагъашаах, цыфышиу къехъунхэм дэлажьх.

Къалеу Мыекуапэ икілэцыкlu Іыгыплэм «Насып» зыфиорэр плуныгъэ-гъесэнэгъэ амал дэгъухэр зилемхэм ашыщ. Ильэс 21-рэ хуугъеу Къушхъэ Мариет иштихъу аригъалозэ кІэлэпIую мыш юф щешэ.

Мариет къуаджэу Фэдз къышхъугъ. Ицыкluгъом къыштэгъэхъягъэу сабийхэм афешаагъэу щитыгъ. Аш къыхэкlykэ сэнэхъатэу къыхихъяштым ехъирэхъяшагъэп. Гурит еджаплэм ыуж Адыгэ къералыньо университетым чэхъагъ, кІэлээгъеджэ сэнэхъат эригъэбъотыгъ. 1995-рэ ильэсэм еджэнэр къизэхъум, къизыщихъу къуаджэм ыгъээжъигъ ыки ежь зыщеджэгъе гурит еджаплэм адыгэ-бзэмрэ литературэмрэкэ кІэлээгъаджэу юф щишэнэу ри-гъэхъагъ. Бэ темышеу завуч ашыгъ ыки 2001-рэ ильэсэм нэс а іенатIэр ыгъэцэклигъ. Мыекуапэ къизэклюжым кІэ-

лэцыкlu Іыгыплэм «Насып» луҳагъ.

— Сабийхэр сыйдигъуи шу слъэгъущтыгъэх, ахэм сяпхыгъэу юф сшэнэу сифэяя. Ятлонэрэ ным фэдэу тафыщыт. КІэлэцыкluхэр шу умыльгъущэу кІэлэпIую улэжъэн зэрэмыльгъищыр хэткli нафэ. Аш даюу, щэгъэшхо пхэльын фае, — elo тигущынгъу.

Мариет сабийхэм дахэу адэзекло, щэгъэшхо афыри. Исенхэвт дэгъоу ыиэ къизэрэригъхъагъем къыхэкlyeу илофшэн гъэшэгъонэу зэхищэн ельэекы.

Жабзэм ихэгъэхъонки, хьисап урокхэр клохе хууми нэрыльгэту ыпилэгъухэр егъэфедэх. Лэнистэр дэгъоу агъэбзэним, пластилиним джэгуальхээр хашыкlyнхэм, сурэт ашынным сабийхэр феғьасэх. КІэлээгъаджэхэм къизэралорэмкэ, аш къитупщигъэ кІэлэцыкluхэр зэхчэгъошух, гъедэлгъошух, япторэр псынкlyeу ахэхъэ. Аш фэдэу ыгу етыгъеу юф зериштээрэм къыхэкlyeу къыдэла-жъэхъэрэми, зисабый ыгъэсэрэны-тыхъами Мариет шхъэклэфенгъэ къифашы, къифэрэзэх.

— Хэти ѹпилэгъу, улчэжъэгэе горэ имылэу юф ышэнэир къыфэпсынкIеэштэп. юф зыщисшэрэ кІэлэцыкlu Іыгыплэм мыш фэдэ гумэкъигъо чэлъэп. Типашэу Даур Маринэ сыйд фэдэ улчIеэ зыфэбгъэзагъэми, джэуаплынчэу укыгъэнэштэп. Алэрэ мафэм къыштэгъэжъягъеу Джыгунэ Ларисэ юф дэсэшэ, зы унаа тохыкыгъе фэдэу зэгүрүйонгъэ тазфагу ильэутызэдлажьэ. Тисабийхэм гукэльгъуныгъэ, гуфэбэнүгъэ зэфирялэу къэтэджынхэм фэтэшэх, — elo Мариет.

КІэлэцыкlu зыхэт дунаир ебгъэшлэнэир, къэзыуцуухэрэ цыфхэм, псэушхъэхэм гукэльгъуныгъэ афыриу бгъэсэнэир ары кІэлэпIум пшэрэиль шхъялану илэр.

Сабый аанах пэблэгъэ льэныкьор къыхебгъэхъынам, аш гукэгъуныгъэ зэрэфуицээр гурыбгъэонам, зэхебгъэшэнам кІэлэпIухэм ялофшэн чыпле пъэнэфагъэ щеубыты.

— Сабийхэр джэгукэ зэфэшхъяфхэм ахэтхэу зэхахырээр нах дэгъоу къагурэло. Аш къыхэкlyeу къафэттуатэрэр джэгү-

кэ шуашэм итэлхъэ, — elo кІэлэпIум. — Апкышишол псыхъагъеу къэтэджынхэм фэло-рышэрэ зэнэкъокуухэр, зэхулыгъе егъэджэн сыхатхэр, нэмэки иофхъабзэхэр зэхэтэшэх.

Къушхъэ Мариет илофшэн ыгу етыгъеу егъэцакIе. Ильэс зэкілэлтыклюхэм къэлэ ыки республикэ методическэ обьединенихэм ахэлажьэ, зэхулыгъе къэгъэлгъонхэр ешых, икілэцыкluхэр зэнэкъокуухэм ахэлажьэх. Щитху тхылъэу къыфагъэшшошагъэр макIэн.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Псауныгъ

Пэтхъу-Іутхъум зыщышуухъум!

Роспотребнадзорым Адыгэ Республикаэмкэ и Гъэорышаплэм къизэртигъэмкэ, икыгъэ тхъамафэм пэтхъу-Іутхъур нэбгырэ 1447-мэ къузыгъеу агъэунэфыгъ. Ар эпидемическэ гъунапкъэм процент 31,2-кэ нахь макI.

Къалеу Мыекуапэ пштэмэ, пэтхъу-Іутхъур нэбгырэ 687-мэ къяутэкигъ, эпидемическэ гъунапкъэм процент 41,7-кэ ар нахь макI.

Эпидемиологхэм джыри гумэкъыншо Ѣымылэу альйтэ, япсунайгъэ нахь фэсакынхэу цыфхэм къяджэх. Къэсимиаджэхэрэм япчыагъе хахью зэрэригъэхъагъэм ушхъагъоу фэхъурэр ом изытэрэ цыфым ыпкыншою икъоу узым зэрэмынцууцжырэмрэ.

Роспотребнадзорым шыгуу къегъэкъыжы Іоныгъом къышгъэхъягъеу гриппым пэуцижыре вакцинэм ихэлхъан эпхыгъеу юфхъабзэр Адыгэ

Республикэм зэрэшырагъэхъягъэр. А вакцинэм ихэлхъан Іоныгъо-шэклюгы мазэхэм ablэмыкымэ нахь тэрэзэу медикхэм альйтэ. Сыда пломэ узым аанах зыкызилэтырэ лъэхъаныр къэмисыэ иммунитетыр бгъэптиэн фре.

2021 — 2022-рэ ильэсхэр аш ыпэрэхэм ябгъашэмэ, Урысыем гриппыр нахыбыу къышклюгыгъеу ыки ар COVID-19-м ишапхъэхэм благъэу къяклюлгъэу агъаунэфыгъ. Грипп лъэпкъяу A(H3N2) ыки аш ехъыр A(H1N1)pdm09 зыфилохэрэр нахь къыхагъэшыгъэх.

Джаш фэдэу гриппым иштаммэу A/H1N1/pdm2009 зыфилоу

(«свиной гриппкэ» еджэх) 2009 — 2010-рэ ильэсхэм Адыгэим щижьотыгъэр джыри дунаим ичыпабхэм къызара-шклюкырэр зыщыдгъэгъупшэхьүйтэп. Ар аанах Ѣынагъохэм ахалытэ.

Медикхэр зэрэнэгуехэрэмкэ, мыгъэ гриппыр пасэу Урысыем къэсэнэу ары. Сыда пломэ ар нэмэкI къэралыгъохэм джыри гъатхэм ашагъэунэфэу аублагъ. Арышь, джы COVID-19-мрэ гриппырэ зэхэхъанхэм ишынагъо къеуц.

«Зы вакцинер язгъэшыгъэмэ икъущт» бэмэ ало. Ар тэрээзэп. А узитлум яинфекцихэр, явимусхэр зэфэшхъафх. Арышь,

апэуцужжыре вакцинэхэри зэфдэхэп. Ау вакцинитүри а зымафэм зыхябгъэлхъанхэ пльэкъышт.

Адыгэ Республикаэм псауныгъэр къэухъумгъэнэмкэ и Министерствэ къызэртигъэмкэ, мы ильэсэм гриппым пэуцужжыре вакцинер нэбгырэ

мин 280-м ахалхъанэу агъэнэфагъ. Адыгэим ныжь зиэхэм, кІэлэцыкluхэм апае зэхэтэштэу вакцинэ дозэ мини 105-м ехуу къэкIаугъ. Ахэр Урысыем къышашыгъеу препаратахэр «Совигрипп» (дозэ 58730-рэ) ыки «Ультрикс Квадри» (дозэ 46280-рэ) зыфилохэрэр ары.

Спортыр, щыГэныгъэр

ЛъэпсэшIоу ашЫигъэр орэбагъо

Іоныгъом и 18 – 25-м күшхъэфчээ спортымкэ Дунэе зэлукэгъоу «Адыгэим инарт» зыфиорэр Адыгэ Республика м гъэшгъонэу щыкуагь.

Хэгъегуи 8 зэнэкъокум хэлэжьагь. Белоруссиер, Монголиер, Узбекистан, Таджикистан, Казахстан, Египет, Сербиер, Урысыер аперэ чыпэхэм афэбэнагъэх. Урысыем ишьольыр 25-мэ къарыкыгъехэм ялэпэлсэнэгъэ къагъэлэгъуагь.

Урысыем Олимпиадэ джэгунхэмкэ и Комитет, Урысыем спортымкэ и Министерствэ, хэгъегчээ күшхъэфчээ спортымкэ и Федерации, Адыгэ Республика м физкультурэмкэ ыкли спортымкэ и Комитет, Республика м күшхъэфчээ спортымкэ и Федерации кэща-кло зыфхуулахээ Дунэе зэнэкъокур гум шуклэ кынажьыщ.

— Къэралыгьо гъэспыкэ илээ Адыгэир зыпсэурэр ильэси 100 зэрэхуурэм фэгъэхыгьэ зэлукэгъоу «Адыгэим инарт» зыфиорэр спортымени 180-рэ Ѣзызэнэкъокуу, — къытуагь Урысыем күшхъэфчээ спортымкэ и Федерации илашэу Юрий Кучеряев. — Бэзлыфыгъэхэри, хуульфыгъэхэри теклонигъэм фэбанахээ Ѣзысашу къагъэлэгъуагь.

Іоныгъом и 24-м бэзлыфыгъэхэм километрэ 96-рэ къаклыгь. Ирина Куценцовар зэлукэгъум хэлажьехэрэм бэрэ аперэ итгэгь, ау зэнэкъокур зыщаухыщ уахтэм куачаир икью ыгъэфедэн ылъэкыгьэп. Ылж итгэхээр ошэ-дэмшигэу «къызыгырыгъум», апэкэ ильгэгь.

Санкт-Петербург щыщ пшъашаахээ Валерия Валдонен, Анастасия Печерских, Алина Моисеевам аперэ чыплишыр къыдахыгь.

— Теклонигъэр къызэрэдэсхыцтыр сугу къысиштыгь. Зэнэкъокум иклем рэхьатэу сифекуагь, зэхэшаклохэм лъэшэу сафэрэз, — къытиуагь Валерия Валдонен.

Уахтэр къыожэштэп

Хуульфыгъэхэм язэнэкъокуу километри 156-рэ хүрэе гьогум щыкуагь. Апэ ишьыщтыр къэшигъуау щытыгъэми, Адыгэим щыщ нарт шаом тигъэгүгэштэгь. Стлашь Мамыр теклонигъэм фэбанэхэрэм ащищыгь, ау Адыгэим ыцэкэлэ изакьюу зэлукэгъум зэрэхэлажьэрэм тоххэр къыгъэхынъэштэгъэх. Командэхэм ахэтхэр 16пилэгъу зэфхэхүжхээ, теклонигъэм еклюре лъагьор пхырашиштэгь.

Мыекуапэ иурам шхъааху Краснооктябрьском спортыменихэр къызытихъэхэм, Тюмень щыщ Петр Рикуновымрэ Минскэ къикыгьэ Евгений Собольэрэ зэкэми аперэ итгэгь. Урамэу А. Пушкиным ыцэ зыхырэм къызынэсихэм, П. Рикуновыр къыругь, ыпэкэ нахь псынкэу лъыкота, теклонигъэр зыэкли-къэлэгъэп.

Журналистэу Андрей Кандровым микрофоныр ыыгъеу къылопшыгь ящэнэрэ чыпэлэм Стлашь Мамыр зэрэфбанэрэр. Сергей Шевченкэмрэ Стлашь Мамыррэ урамэу А. Пушкиним ыцэ зыхырэм къызытихъэхэм, зэпэблагъэхэу зы гьогум рыхштэгъэх. Нэбгыритури хэушхъафыгыгьэу джэрэ медалым фэбанэштэгь.

Аужирэ метрэхэр къызакум, сантиметрэ заулэкэ С. Шевченкэм М. Стлашь къышинагь, ящэнэрэ чыпэлэр къыхыгь.

Уахтэр къыожэштэп, бгэлэлэпин фае. Ар Стлашь Мамыр дэгьоу къыгурэлэ. Зэнэкъокур аухыгъэу гущыгъу тывэфхэхүгь. Нарт шаом ыгу ильыр икью къитимыуагьэми, теклонигъэм ишьыпкэу зэрэфбенагъэр изеклыакхэм къахэ-

щыгь. Күшхъэфачьэр зэнэкъокум иклем узэрэфаем фэдэу бгээлэорышлэн умыльэклэу къыхэхы. Аши узэгүпшишнэу хэлльэр маклэп.

АфэгушIуагъэх

Урысыем күшхъэфчээ спортымкэ и Федерации илашэу Юрий Кучеряев къыззгүшыэм, тиреспубликэ и Лышихъэу Күмпиль Мурат, Мыекуапэ иадминистрации илашэу Геннадий Митрофановым, АР-м физкультурэмкэ ыкли спортымкэ и Комитет, медицинэм, Ѣынэгъончагъэм илофыгъохэр зезыхъаагъэхэу полицием икъулыкъушэхэм, спортыр зыгурихъэу къальыпльагъэхэм, Ыгу

къафытеуагъэхэм зэрафэрэзэр къытуагь.

Дунэе зэнэкъокуу «Адыгэим инарт» изэхэшэлэ куп идиректорэу Анатолий Лелюк, күшхъэфчээ спортымкэ дунаим аперэ чыпэлэр къызызыхыгьэ Сергей Никитенкэр, Адыгэ Республика м и Дунэе полицейскэ ассоциации ишьольыр отделение ипрезидентэу, отставкэм Ѣылэ полковникуу Шъяаццэль Сэфэр хагъунэфыкырэ чыпэлэр къыдэзыхыгъэхэм, зэнэкъокум изэхэшэнкэ чанэу 16пилэгъу къафхуулахэхэм афэгушуагъэх, шуухафтынхэр, нэлээпль тамыгъэхэу жьогьо 12-р зытешыхыгъэхэр, Ѣытхуу тхыльхэр аратыжыгъэх.

Ю. Кучеряевэм, С. Никитенкэм анахъэу къыхагъэштэп зэнэкъокум иклем Мыеекуапэ иурам шхъаахэхэм зэращиштэп, биракхэр агъэбайатхээз ныбжыкхэр спортыменихэм къазэрэфгушуагъэхэр ары.

— Зэнэкъокур рэхьатэу къуагь, зэхэшаклохэм тафэрэз, «шьопсэу» ясожыы сшоигыу, — къытиуагь аперэ чыпэлэр «Адыгэим инарт» къызыдэзыхыгьэ Петэр Рикуновым.

— Сэ Белоруссием сышыщ. Адыгэим сшоигъешгъонэу Ѣыслэгъуагьэр псынкэу къес-иотэн слъекыштэп. Джыри Мыеекуапэ тыкыакло тшоигыу, — игупшишэхэм ташигъэхъозагь ятёнэрэ чыпэлэр къыдэзыхыгьэ Евгений Соболь.

Адыгэир ашIодах

— Нахыпэлкэ Адыгэим тыкыаклоу, зэнэкъокухэм тахэлажьэу уахтэ къыхэхыгь, — къытиуагь Санкт-Петербург щыщ пшъашэхэм. — Зэхэшаклохэр дахэу къытпэгъокыгъэх. Адыгэим ичыпэл гъэшгъонхэр нахыбэрэ зэдгэлэгъуухэ тшоигыу.

Адыгэим икъушхъэхэр, псыхьо чөрхэр, музейхэр, спорт псауальхэр нахышишоу зэрэгшашэхэш ашоигыу — ар тигуапэ. Зекло тоххэр зягъэшюмбгүгъэн фае. Дунэе зэнэкъокуу «Адыгэим инарт» зыфиорэр ильэс къэс зэхажэш ашоигыу Тюмень, Самарэ, Санкт-Петербург, Казахстан, нэмэхэм къарыкыгъэхэр къыкэлэгъуагь.

Ансамблэу «Синдикэм» икъашохэр лъэшэу агу рихыгъэх, сурэтхэр атырахыгъэх. Адыгэ шуашэм идэхагь эплыхээх хъаклэхэм учлабэ къатыштыгь.

Адыгэ Республика м иобилий пэпъокыз Урысыем имызакьюу, 16пилэх къэралхэм нахышишоу ашашэ хъугъэ. Спортым, искуствэм, зеклоным яофыгъохэр зэдиштэхэу лъагьэкотэнхэмкэ егъэжээпшүхэу ашыгъэхэм лъапсэу афэхыгъэхэр орэбагъо.

ЕМТЫЛЬ Нурый.

